

บทที่ 2

สถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา

สถานที่เกิดเหตุโดยความเข้าใจของคนทั่วไป มักเข้าใจว่าเป็นสถานที่ที่เกิด แต่ตามความมุ่งหมายในทางวิชาการได้ให้คำนิยามความหมายของสถานที่เกิดเหตุ อันควร จะนำมาศึกษาเพื่อหาค่าจำกัดความที่เหมาะสมในเบื้องต้น

2.1 ความหมายของสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุคดีอาญา ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Crime Scene แม้ใน ทางกฎหมายไม่ปรากฏว่ามีผู้ให้คำจำกัดความไว้โดยตรง แต่ในทางวิชาการนั้น กองพิสูจน์ หลักฐาน กรมตำรวจ ได้อธิบายความหมายของสถานที่เกิดเหตุไว้ 2 ประการ คือ

1. สถานที่เกิดเหตุ หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น และอาจจะ หาวัตถุพยานได้ด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถอ่านสภาพที่เกิดเหตุ ออกมาได้ว่าใครควรจะเป็นผู้กระทำผิด ทำอย่างไรด้วยวิธีการใด เมื่อเวลาอะไร และ ประสงค์ต่ออะไร¹

2. สถานที่เกิดเหตุ หมายถึง สถานที่ที่มีเหตุการณ์ไม่ปกติที่เกี่ยวข้องกับทาง คดีเกิดขึ้น²

¹กรมตำรวจ, กองพิสูจน์หลักฐาน, คู่มือการตรวจพิสูจน์หลักฐาน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2535), หน้า 5

²กรมตำรวจ, กองพิสูจน์หลักฐาน, การพิสูจน์หลักฐาน, 1(กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ ตำรวจ, 2537), หน้า 7

ตามความหมายในข้อ 1 ที่ให้คำจำกัดความในตอนต้นว่า สถานที่ที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น นั้น แม้ในเบื้องต้นไม่สามารถบ่งชี้ให้ทราบได้ว่าเป็นสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาอันอยู่ในขอบเขตของการศึกษา³ เพราะเหตุที่ว่า กองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ ไม่ได้อธิบายชัดเจนว่าเป็นการกระทำผิดทางอาญา

หากพิจารณาข้อความต่อมาที่ว่า และอาจจะหาวัตถุพยานได้ด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ไม่ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถอ่านสภาพที่เกิดเหตุออกมาได้ว่า ใครควรจะเป็นผู้กระทำผิด ทำอย่างไร ด้วยวิธีใด เมื่อเวลาอะไรและประสงค์ต่ออะไร นั้น ถือว่าเป็นเรื่องของ การสืบสวนเบื้องต้น เพราะเหตุที่ว่าวัตถุประสงค์ของการสืบสวนเบื้องต้น คือต้องการทราบว่า ใครเป็นผู้กระทำผิด (Who) มีอะไรเกิดขึ้น (What) เกิดขึ้นเมื่อใด (When) ทำไมจึงเกิดเหตุ (Why) และในลักษณะอาการอย่างไร (How)³

ส่วนข้อความที่เป็นการบ่งชี้ให้ทราบว่า เป็นการกระทำผิดอาญาชัดเจนยิ่งขึ้น ก็คือข้อความที่ว่าตรวจสถานที่เกิดเหตุ ด้วยทางกองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ เองได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการตรวจสถานที่เกิดเหตุว่า เพื่อตรวจเก็บรวบรวมหลักฐานวัตถุพยานต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อเอาไปตรวจวิเคราะห์ให้ทราบถึงมูลแห่งคดี แล้วแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ เพื่อเป็นประโยชน์ในแนวทางการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิด⁴ ซึ่งข้อความที่ว่า แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบเพื่อเป็นประโยชน์ในแนวทางการสืบสวนสอบสวนนี้เองที่หมายถึงการกระทำผิดทางอาญา เพราะว่ารายนามของพนักงานสอบสวนในการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิด นั้น กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวน ทำการสืบสวนสอบสวนได้เฉพาะคดีอาญา ดังที่ได้บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

³ ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, 1(กรุงเทพฯ: บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด, 2523), หน้า 206

⁴ กรมตำรวจ, กองพิสูจน์หลักฐาน, คู่มือการตรวจพิสูจน์หลักฐาน, หน้า 5

อาญามาตรา 17⁵ และมาตรา 121⁶

สรุปได้ว่าสถานที่เกิดเหตุตามความหมายในข้อ 1 ของกองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจนั้นหมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้นนั่นเอง ส่วนขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุในข้อ 1 นี้ กล่าวไว้เฉพาะสถานที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ทั้งที่วัตถุพยานอาจหาได้จากสถานที่อื่น ๆ นอกเหนือจากสถานที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นจริง ๆ เช่น เส้นทางเข้าออกของคนร้าย สถานที่นำศพมาทิ้งไว้ เป็นต้น

สำหรับความหมายในข้อ 2 ที่ให้คำจำกัดความว่า สถานที่มีเหตุการณ์ไม่ปกติ ที่เกี่ยวข้องกับทางคดีเกิดขึ้นนั้น ต้องวิเคราะห์ความหมายของข้อความในตอนต้นที่ว่า สถานที่มีเหตุการณ์ไม่ปกติโดยเน้นที่คำว่าไม่ปกติเป็นสำคัญ อีกทั้งข้อความในตอนท้ายที่ว่าทางคดีเกิดขึ้น หมายถึง คดีอาญาอันอยู่ในขอบเขตของการศึกษานี้เช่นความหมายในข้อ 1 หรือไม่

เบื้องต้นต้องศึกษาข้อความตอนท้ายที่ว่า ที่เกี่ยวข้องกับทางคดีเกิดขึ้น ข้อความดังกล่าวไม่สามารถที่จะบ่งชี้ว่าเป็นคดีอาญา แม้ว่าจะได้พิจารณาคำจำกัดความในข้อ 2 ทั้งหมด ก็ไม่มีคำใดที่สามารถชี้ชัดได้ว่าเป็นคดีอาญา แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญด้านงานตรวจสถานที่เกิดเหตุประจำกองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการให้ความหมายในข้อ 2 ได้อธิบายสั้นสั้นกรณีดังกล่าวว่าหมายถึงที่เกี่ยวข้องกับทางคดีอาญาเกิดขึ้น⁷

⁵ มาตรา 17 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้

⁶ มาตรา 121 พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ

7 อภิรัตน์ ปริกมทะกุล. ผู้เชี่ยวชาญกองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ. สัมภาษณ์,

8 ธันวาคม 2540.

ส่วนข้อความตอนต้นที่ว่าสถานที่ที่เกิดเหตุไม่ปกตินั้น ก่อนอื่นต้องพิจารณาคำว่า ไม่ปกติ ดังต่อไปนี้

คำว่า ปกติ หมายถึง ปกติ, ความคงที่, ความเป็นไปตามเคย, ความไม่แปลกไปจากธรรมดา

ดังนั้น สถานที่ที่เกิดเหตุไม่ปกติ จึงมีความหมายว่าสถานที่ที่เกิดเหตุไม่ปกติ ไม่คงที่ ไม่เป็นไปตามเคยหรือแปลกไปจากธรรมดา

หากเปรียบเทียบความหมายของสถานที่ที่เกิดเหตุกับด้านต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และได้นำมาประยุกต์ใช้กับงานด้านการสืบสวนอาชญากรรมจนทำให้หน่วยสืบสวนเช่น เอสบีไอ มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก

จากการค้นคว้าพบว่า เทคนิควิธีการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสหรัฐอเมริกานำมาปฏิบัติเกี่ยวกับการสืบสวนเบื้องต้นยังสถานที่เกิดเหตุ นั้น ส่วนใหญ่นำมาจากคู่มือภาคสนามของกองทัพอเมริกา (The U.S. Army Field Manual) อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนด้านห้องทดลองของกองทัพอเมริกา (The U.S. Army Crime Lab) ในการตรวจวิเคราะห์วัตถุพยานด้วย⁹ และจากคู่มือภาคสนามของกองทัพอเมริกา¹⁰ ซึ่งได้บัญญัติเรื่องสถานที่เกิดเหตุคดีอาญาไว้โดยเฉพาะในภาคที่ 4 บทที่ 12 แม้มิได้ให้คำจำกัดความของสถานที่

⁹ ฟ้าวิชาการแนวพิชิต, พจนานุกรมไทย, 3(กรุงเทพฯ : เจริญรัฐการพิมพ์, 2523), หน้า 286

¹⁰ Donald O. Schultz, Crime Scene Investigation (New Jersey: Prentice-Hall, 1977), P.preface

¹¹ U.S. Army, Law Enforcement Investigation (Alabama: U.S. Army Military Police School, 1985)

เกิดเหตุคดีอาญาไว้ หากแต่ว่าในหน้าที่ 5 ของบทที่ 12 ดังกล่าว มีอยู่ 2 ประโยคด้วยกันที่สามารถนำมาวิเคราะห์หาความหมายของสถานที่เกิดเหตุได้ คือ

1. การเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ให้เลือกเข้าไปในพื้นที่ที่วิกฤตน้อยกว่า

"Preferably without entering the more critical area of the scene"

2. ถ้าต้องใช้เวลาในการตรวจค้น ให้กันพื้นที่ซึ่งอยู่ภายนอกพื้นที่วิกฤตไว้เพื่อใช้เก็บรวบรวมสิ่งของที่ใหม่เป็นประโยชน์จากการตรวจค้น

"If the search is to be lengthy, set aside area, close by but outside the critical area, to use as a collection point for trash generated in the search."

คำที่สามารถบ่งชี้ความหมายของสถานที่เกิดเหตุคือ "The Critical Area"

Critical¹¹ แปลว่า เกี่ยวกับวิกฤตการณ์, เกี่ยวกับจุดเปลี่ยนแปลงหรือจุดวิกฤตบนเส้นโค้ง, เกี่ยวกับการวิจารณ์, ซึ่งดีเสีย, เกี่ยวกับการวิเคราะห์, เกี่ยวกับความเป็นความตาย, อันตราย

คำว่า วิกฤต¹² แปลว่า ไม่ปกติ, แปรจากเดิม, เปลี่ยนไป

¹¹ วิกิพีเดีย, เกียงบุรณธรรม, พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย, 1(กรุงเทพฯ: นิยมวิทยา, 2527), หน้า 191

¹² ฝาสาวิชาการแพทยศึกษา, พจนานุกรมไทย, 3(กรุงเทพฯ: เจริญรัฐการพิมพ์, 2521), หน้า 383

ดังนั้น The Critical Area จึงอาจหมายถึง พื้นที่ไม่ปกติ อันมีความหมายทำนองเดียวกันกับสถานที่ที่มีเหตุการณ์ไม่ปกติ ซึ่งเป็นความหมายของสถานที่เกิดเหตุในข้อ 2 ของกองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ นั้นเอง อีกทั้งเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการรักษาสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องทราบถึงอาณาบริเวณของสถานที่เกิดเหตุด้วย ซึ่งในกรณีนี้ทางกองทัพอเมริกา ได้อธิบายไว้ในหน้าแรกของบทที่ 12 ดังกล่าวข้างต้นว่า

"ไม่มีการกำหนดเป็นกฎที่แน่ชัด สำหรับอธิบายเขตแดนของสถานที่เกิดเหตุ หากแต่ว่าวัตถุพยานที่เด็ดสุด มักจะถูกค้นพบในที่หรือใกล้กับที่อาชญากรกระทำอันตรายต่อทรัพย์สินหรือเหยื่อมากที่สุด"¹³

แม้ว่าทางกองทัพอเมริกา มิได้อธิบายเขตแดนของสถานที่เกิดเหตุไว้โดยตรง แต่ถือโดยอนุโลมว่าเป็นการบ่งชี้ขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุไว้แล้ว ว่าขึ้นอยู่กับตำแหน่งของวัตถุพยานที่อยู่ในบริเวณสถานที่เกิดเหตุนั้นเป็นสำคัญ

โดยทั่วไปแล้วสถานที่เกิดเหตุหมายถึง สถานที่ที่มีเหตุการณ์ประกอบอาชญากรรมเกิดขึ้นเช่น การประทุษร้ายต่อชีวิตก็อาจมีศพของผู้ถูกประทุษร้ายถึงตาย ณ สถานที่เกิดเหตุ นั้น แต่ศพอาจถูกเคลื่อนย้ายไปซ่อนหรือทิ้งไว้ที่อื่น ซึ่งบางครั้งเรียกสถานที่พบศพว่าสถานที่เกิดเหตุด้วย แม้ว่าจะไม่ตรงกับความเป็นจริงนักก็ตาม¹⁴ แต่ผู้วิจัยเห็นด้วยว่า อย่างน้อยศพก็เป็นวัตถุพยานชนิดหนึ่งเช่นกัน

¹³ แปลมาจากคำว่า "There is no exact set of rules for defining the boundaries of a crime scene. The best physical evidence is found most often at or near the most critical action that was taken by the criminal against the property or victim."

¹⁴ พงศกรณ ชูเวช, การพิสูจน์หลักฐาน, 2(กรุงเทพฯ:นิติบรรณการ, 2531), หน้า 24

ความหมายของสถานที่เกิดเหตุในข้อ 1 ของกองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจที่ให้ คำจำกัดความว่าสถานที่เกิดเหตุหมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้อีก อย่างว่าสถานที่เกิดเหตุ อันเป็นสถานที่เกิดเหตุตรงตามความเป็นจริง ซึ่งเห็นได้ว่าเป็น ไม่สามารถรวมถึงเส้นทางเข้าออกของคนร้าย โดยคนร้ายมักทั้งร่องรอยไว้เสมอ อีกทั้งยังไม่ สามารถรวมถึงสถานที่ศพถูกเคลื่อนย้ายไปซ่อนหรือทิ้งไว้ที่อื่นดังที่กล่าวมาแล้ว เป็นต้น

ส่วนความหมายข้อ 2 ที่ให้คำจำกัดความว่าสถานที่เกิดเหตุหมายถึง สถานที่ที่ มีเหตุการณ์ไม่ปกติที่เกี่ยวข้องกับทางคดีเกิดขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสถานที่พบหลักฐานนั้นเอง ความหมายดังกล่าวจึงสามารถรวมถึงเส้นทางเข้าออกของคนร้าย และสถานที่ศพถูกเคลื่อน ย้ายไปซ่อนหรือทิ้งไว้ที่อื่น เป็นต้น อันอยู่นอกเหนือความหมายที่กำหนดไว้ในข้อ 1 เพราะ ว่าเส้นทางเข้าออกของคนร้ายหรือสถานที่ศพถูกซ่อนหรือทิ้งไว้ ถือได้ว่าเป็นสถานที่มี เหตุการณ์ไม่ปกติและเกี่ยวข้องกับคดีที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น ไม่จำกัดเฉพาะสถานที่ก่ออาชญากรรม หรือสถานที่เกิดเหตุเท่านั้น และยังอาจขยายความรวมถึงสถานที่ซึ่งคนร้ายใช้รอเวลาก่อนที่จะ ก่ออาชญากรรม อีกทั้งแหล่งกบดานระหว่างการหลบหนีหรือสถานที่ซึ่งคนร้ายนำรถไปจอด ไว้ หรือแม้แต่สถานที่ที่คนร้ายนำอาวุธมืดที่ใช้ในการกระทำผิดไปทิ้งด้วย

ความหมายของสถานที่เกิดเหตุที่กองพิสูจน์หลักฐานกรมตำรวจ ได้ให้ความหมาย ไว้เมื่อปี พ.ศ. 2537 นั้นเป็นความหมายอย่างกว้าง ส่วนความหมายที่ กองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ ได้ให้ความหมายไว้เมื่อปี พ.ศ. 2535 เป็นความหมายอย่างแคบ ดังนั้น หาก มีวัตถุประสงค์ให้วัตถุประสงค์ให้ความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเต็มที่ จำต้องยึดถือ ความหมายของสถานที่เกิดเหตุ ตามความหมายอย่างกว้าง

2.2 ความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุ

Paul B. weston และ Kenneth M. Wells นักวิชาการสืบสวนสอบสวน ได้ให้ความเห็นว่านิยามหลักฐานสำคัญ ที่มีจะพบเห็นในสถานที่เกิดเหตุ อันเป็นประโยชน์

อ้างอิงต่อการสืบสวนอาชญากรรม โดยมี 7 ประเภทด้วยกันคือ¹⁵

1. อาวุธ
2. คราบโลหิต
3. อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำผิด
4. ร่องรอยทางเข้าออกของคนร้าย หรือยานพาหนะ
5. ฝุ่น และรอยเปื้อนต่าง ๆ
6. เอกสารเก็ชวเนื่องอันควารสงสิย
7. ลักษณะของการกลบร่องรอย หรือการเคลื่อนย้ายพยานหลักฐานอื่น ๆ

จะเห็นได้ว่าพยานดังกล่าวมานั้นเป็นพยานวัตถุแทบทั้งสิ้น แม้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226¹⁶ สามารถแบ่งพยานหลักฐานออกได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ พยานบุคคล อันหมายถึง พยานที่มาเบิกความต่อศาลด้วยวาจา พยานเอกสาร อันหมายถึง ข้อความใด ๆ ในเอกสารที่สามารถสื่อความหมายเป็นภาษามนุษย์ได้ และพยานวัตถุ อันหมายถึง วัตถุสิ่งของที่อ้างเป็นพยาน ซึ่งในชั้นนี้ถือว่าสถานที่เกิดเหตุเอง หรือศพเป็นพยานวัตถุอย่างหนึ่ง

กองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ ได้ให้ความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุว่าอยู่ที่วัตถุพยานที่อยู่ ณ สถานที่เกิดเหตุ¹⁷ อีกทั้งทางกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ซึ่งก็ได้อธิบายขอบเขต

¹⁵ ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, หน้า 207

¹⁶ มาตรา 226 พยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน

¹⁷ กองพิสูจน์หลักฐาน, กรมตำรวจ, การพิสูจน์หลักฐาน, หน้า 7

ของสถานที่เกิดเหตุไว้ว่าขึ้นอยู่กับวัตถุพยานเป็นสำคัญเช่นกัน เหตุผลอย่างหนึ่งคือ ในส่วนของพยานเอกสารโดยปกติแล้ว สามารถค้นหาได้จากที่ทำการหรือที่อยู่ของบุคคลผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องสงสัยเกี่ยวข้องกับคดี¹⁸ และสำหรับพยานบุคคลนั้นเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ในทางปฏิบัติหากมีพยานบุคคลก็จะสอบปากคำเบื้องต้น พร้อมทั้งจดชื่อที่อยู่ของบุคคลนั้นไว้ เสร็จแล้วต้องรีบให้ออกไปจากสถานที่เกิดเหตุทันที ดังนั้น หากกล่าวถึงพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ โดยปกติแล้วจะหมายถึงพยานวัตถุนั่นเอง

ความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุจึงขึ้นอยู่กับความสำคัญของพยานวัตถุโดยตรง ซึ่งพยานวัตถุจะมีความสำคัญเพียงใดก็แล้วแต่ประเด็น หากพยานวัตถุนั้นสามารถพิสูจน์ตัวของมันเองได้แล้ว พยานวัตถุย่อมมีความสำคัญกว่าพยานบุคคลเช่น ประเด็นมีว่าจำเลยเป็นคอมมิวนิสต์ โดยแสดงตนอย่างเปิดเผยมีการชักชวนคอมมิวนิสต์เป็นประจำไว้ที่สำนักงาน พยานโจทก์เบิกความแสดงถึงลักษณะของธงว่าสีแดง มีรูปค้อนกับเคียว แต่เมื่อได้พยานวัตถุมาสืบกลับกลายเป็นธงไตรรงค์ไปเช่นนี้ พยานโจทก์ย่อมหมดน้ำหนักไป แต่ถ้าพยานวัตถุเป็นแต่เพียงพยานที่จะประกอบให้เห็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งเท่านั้น เช่นอย่างเรื่องฆาตกรรม การได้ศพมิได้แสดงว่าจำเลยเป็นผู้ฆ่า เป็นแต่แสดงว่ามี การฆ่า ส่วนจำเลยจะฆ่าจริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับประจักษ์พยาน ฉะนั้น การได้ศพมาพิสูจน์หรือไม่ จึงไม่มีความสำคัญเท่าประจักษ์พยานหรืออาจกล่าวได้ว่าพยานวัตถุจะมีความสำคัญเพียงใดจึงแล้วแต่ประเด็น ถ้าประเด็นอยู่ที่ตัววัตถุและวัตถุพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็นได้แล้ว การนำสืบวัตถุจึงเป็นพยานสำคัญ ส่วนพยานบุคคลอาจเป็นเพียงแต่สืบประกอบให้วัตถุโยงเข้าหาประเด็นเท่านั้น แต่ถ้าประเด็นมิได้อาศัยพยานวัตถุโดยตรงอย่างเรื่องศพ พยานวัตถุก็เป็นแต่เพียงพยานประกอบพยานบุคคลเท่านั้น ซึ่งแม้จะไม่นำมาสืบก็ยังไม่ถึงกับทำให้คดีเลิกลี้ไป¹⁹ เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

¹⁸ ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, หน้า 248

¹⁹ โอสถ โกสิน, คำอธิบายเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศในเรื่องกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยเกษม, 2501), หน้า 495

ถึงความสำคัญหรือคุณค่าของวัตถุพยาน (Value of Physical Evidence) จึงขอยกตัวอย่างที่น่าสนใจดังนี้²⁰

1. วัตถุพยาน เป็นสิ่งที่พิสูจน์ถึงการเกิดขึ้นจริงของคดี หรือเป็นการพิสูจน์ว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น เช่น การพิสูจน์การข่มขืนสามารถพิสูจน์ได้จากวัตถุพยานซึ่งแสดงถึงการไม่ยินยอมพร้อมใจของฝ่ายหญิง จากเสื้อผ้าที่ถูกดึงขาดหรือร่องรอยการต่อสู้กันของฝ่ายหญิง หรือการพิสูจน์การฉ้อโกง ด้วยการตรวจพบอุปกรณ์ในการวางเพลิง ร่องรอยการลักไหม้ที่ผิดปกติในสถานที่เกิดเหตุ

2. วัตถุพยาน สามารถเชื่อมโยงผู้ต้องสงสัยให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้เสียหายหรือกับสถานที่เกิดเหตุ เช่น ผู้ต้องสงสัยถูกจับกุมในทันทีทันใด หลังจากข่มขืนผู้เสียหายในบ้านซึ่งภายในบ้านดังกล่าว เลี้ยงแมวไว้ จนชนแมวถูกพบที่เสื้อผ้าของผู้ต้องสงสัย โดยผู้ต้องสงสัยไม่สามารถหาคำอธิบายที่เหมาะสมได้

3. วัตถุพยาน สามารถทำให้เกิดการสารภาพหรือยอมรับการกระทำผิด เช่น ตำรวจจับผู้ต้องหาฆาตกรรมและพบคราบโลหิตติดอยู่ที่เสื้อของผู้ต้องหา โดยผู้ต้องหาให้การว่าโลหิตดังกล่าวเป็นของคน ผลจากการตรวจโลหิตพบว่า โลหิตดังกล่าวเป็นโลหิตของสัตว์จึงทำให้ผู้ต้องหายอมจำนนและยอมรับสารภาพ

4. วัตถุพยาน สามารถป้องกันผู้บริสุทธิ์ที่ถูกกล่าวหาได้ เช่น เด็กกล่าวหาว่าชายผู้หนึ่งได้บังคับให้กินยา จึงทำให้เด็กง่วงซึมและชายผู้หนึ่งได้ทำร้ายร่างกายเด็ก จากผลการตรวจปัสสาวะและเลือดของเด็กให้ผล Negative ซึ่งแสดงว่าคำให้การของเด็กนั้นไม่ถูกต้อง จึงเป็นการยืนยันความบริสุทธิ์ของชายผู้หนึ่ง

5. วัตถุพยาน สามารถชี้ถึงตัวผู้กระทำความผิด เช่น ตรวจพบรอยลายนิ้วมือแฝงติดอยู่ที่ทรัพย์สินที่ถูกคนร้ายหรือคั่น ต่อมาได้ตัวผู้ต้องสงสัย จากการตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ

²⁰ กองพิสูจน์หลักฐาน, กรมตำรวจ, คู่มือการตรวจพิสูจน์หลักฐาน, หน้า 5-6

เทียบพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ต้องสงสัยตรงกับรอยลายนิ้วมือแฝงที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ ผู้ต้องสงสัยไม่สามารถปฏิเสธการกระทำผิดได้

ดังนั้น หากวัตถุพยานมีมากเท่าใดสถานที่เกิดเหตุก็มีคุณค่ามากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งวัตถุพยานอันเป็นพยานทางวิทยาศาสตร์ จะปรากฏอยู่ในสถานที่เกิดเหตุเสมอ ในเรื่องนี้ ดร. เอ็ดมอนด์ โลคาร์ด (Edmond Locard) นายแพทย์ชาวฝรั่งเศสผู้บุกเบิกงานด้านวิทยาศาสตร์กับอาชญาวิทยา โดย ดร. โลคาร์ด ๗ ได้ใช้เทคนิควิธีการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ในห้องทดลอง ด้วยการเก็บผงธุลีที่มองด้วยตาเปล่าไม่เห็นตลอดจนเส้นใยต่าง ๆ จากสถานที่เกิดเหตุ มาทำการตรวจวิเคราะห์เปรียบเทียบ²¹ เพื่อทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนที่โยกย้ายของหลักฐานต่าง ๆ ในทางคดี และดร. โลคาร์ด ๗ ได้ตั้งกฎ (Locard Principle) อันเป็นผลงานทางวิชาการที่ยอมรับในงานด้านการพิสูจน์หลักฐานอย่างกว้างขวางทั่วโลก อันมีหลักการสำคัญว่า

"เมื่อวัตถุ 2 ชิ้นสัมผัสกัน จะมีการแลกเปลี่ยนพยานหลักฐานซึ่งกันและกันเกิดขึ้น"²²

ความหมาย คือ สสารหรือรูปร่างลักษณะของวัตถุชิ้นหนึ่งจะไปปรากฏอยู่ที่วัตถุอีกชิ้นหนึ่งในตำแหน่งที่มาสัมผัสหรือกระทบกัน ในขณะที่เดียวกันสสารหรือรูปร่างลักษณะของวัตถุอีกชิ้นหลังก็จะไปปรากฏอยู่ที่วัตถุชิ้นแรกในตำแหน่งสัมผัสหรือกระทบเช่นกัน อันเป็นไปตามกฎดังกล่าว และจากกฎเกณฑ์นี้ทำให้เห็นได้ว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นที่รองรับความสำเร็จขั้นแรกในการสืบสวนสอบสวนอันหมายถึง เป็นแหล่งแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลัก

²¹ พงศ์พันธ์ ฉายาพันธ์, ความรู้เบื้องต้นการสืบสวนอาชญากรรม, 1(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วันใหม่, 2537), หน้า 78

²² ทศนะ สุวรรณจุฑะ. ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวชศาสตร์ สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานแพทย์ใหญ่ กรมตำรวจ. สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2540.

ฐาน เพราะว่าเมื่อมีการประกอบอาชญากรรมเกิดขึ้น ย่อมเป็นธรรมดาอยู่เองที่วัตถุต้องมีการสัมผัสกัน อันทำให้สารของวัตถุชิ้นหนึ่งมีการถ่ายเทไปยังวัตถุอีกชิ้นหนึ่ง หรือมีการแลกเปลี่ยนพยานหลักฐานซึ่งกันและกันเกิดขึ้น ดังที่สภาวิชาชีพกฎหมายบทยกหนึ่งกล่าวไว้ว่า "สิ่งนั้นมันย่อมแสดงเอง" ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น คนร้ายย่อมทิ้งร่องรอยและวัตถุไว้ตามธรรมชาติ ณ สถานที่เกิดเหตุ²³ ตลอดจนอาจพบร่องรอยของผู้กระทำผิดอยู่ที่ตัวผู้เคราะห์ร้ายหรือร่องรอยผู้เคราะห์ร้ายปรากฏอยู่ที่ตัวผู้กระทำผิดได้เช่นกัน

โดยปกติแล้วคนร้ายจะมีการเคลื่อนไหวมากในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ เมื่อมีการเคลื่อนไหวมากย่อมเกิดการกระทบกระทั่งกันมากตามไปด้วย ดังนั้นสถานที่เกิดเหตุจึงมากไปด้วยร่องรอยพยานหลักฐานซึ่งเป็นไปตามกฎการแลกเปลี่ยนพยานหลักฐาน (Locard Principle) ในกรณีเช่นนี้จึงมีผู้เปรียบเทียบสถานที่เกิดเหตุว่าเสมือนหนึ่งเป็น "คลังสมบัติแห่งหลักฐาน"²⁴ อันเป็นการยืนยันถึงความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุได้เป็นอย่างดี และจากกฎการแลกเปลี่ยนพยานหลักฐาน แสดงว่าสถานที่เกิดเหตุจะต้องมีวัตถุพยานเสมอ ซึ่งในบางกรณีต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ

ในปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่าอาชญากรรมจะได้พัฒนาเทคนิควิธีการประกอบอาชญากรรมที่ซับซ้อนก้าวหน้าสักเพียงใด จนกระทั่งไม่มีประจักษ์พยานมาสนับสนุนการกระทำผิดก็ตาม แต่วัตถุพยานโดยเฉพาะพยานทางวิทยาศาสตร์ คนร้ายจะทิ้งพยานดังกล่าวอันเป็นพยานเงี่ยบไว้ในที่เกิดเหตุเสมอ หากผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยละเอียดรอบคอบ ก็ย่อมมีโอกาสพบเห็นวัตถุพยานอันเป็นพยานหลักฐานในการกระทำผิดนั้นได้เสมอเช่นกัน

²³ พงศกรณ ชูเวช, การพิสูจน์หลักฐาน, 2(กรุงเทพมหานคร:นิติบรรณการ, 2531), หน้า 2

²⁴ บริษัทเชอ็อน (ประเทศไทย) จำกัด, คู่มือการอ่านภาพการพิสูจน์หลักฐาน, (มปท.), หน้า 38

2.3 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

2.3.1 ความหมายของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จากการค้นคว้าพบว่ามีผู้ให้คำจำกัดความไว้ดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การตรวจสอบสถานที่ซึ่งเกิดเหตุการณ์ทางคดีอาญาขึ้น²⁵

ความหมายของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในข้อ 1 นั้น จะเห็นว่าได้เป็นแต่เพียงกำหนดให้สถานที่ซึ่งจะทำการตรวจนั้น หมายถึง เฉพาะสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา

2. การตรวจสอบบริเวณที่เกิดเหตุ หมายถึง การค้นหา เก็บรวบรวมและรักษาข้อมูลทั้งที่มีรูปร่างลักษณะและไม่มีรูปร่างลักษณะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อมกับอาชญากรรม เพื่อให้รูปร่างหน้าตาของคนร้าย วิธีการอาชญากรรมและรายละเอียดของอาชญากรรมมีความชัดเจนขึ้น²⁶

หากวิเคราะห์ความหมายในข้อ 2 พบว่ามีประเด็นทางกฎหมายอยู่หลายประเด็นด้วยกันคือ "การค้นหา" นั้นตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายคำว่า "ค้น" หมายถึง ความพยายามหาให้พบโดยวิธีสืบ เสาะ แสวง ส่วนคำว่า "ข้อมูล" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า ข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่ถือหรือยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริงสำหรับใช้เป็นหลักฐาน อันหมายถึง การคาดคะเนตามหลักเหตุผล ในการหาความจริง

ดังนั้น การตรวจสอบบริเวณที่เกิดเหตุหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าการตรวจสอบสถานที่

²⁵ พงศกรณ ชูเวช, การพิสูจน์หลักฐาน, 2(กรุงเทพฯ:นิติบรรณการ, 2531), หน้า 24

²⁶ บริษัทเชอริออน (ประเทศไทย) จำกัด, คู่มือการถ่ายภาพการพิสูจน์หลักฐาน, หน้า 40

ที่เกิดเหตุ²⁷นั้นจึงเป็นการค้นหาด้วยวิธีการแสวงหา หรือการรวบรวมข้อมูลอื่นเป็นข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่ถือหรือยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริงซึ่งหมายถึงพยานหลักฐานนั่นเอง เพราะพยานหลักฐานใช้คาดคะเนตามหลักเหตุผลในการค้นหาความจริงถึงวิธีการก่ออาชญากรรมและรายละเอียดของอาชญากรรมให้มีความชัดเจนขึ้นได้ ประเด็นสุดท้ายคือคำว่า "ข้อมูลทั้งที่มีรูปร่างลักษณะและข้อมูลที่ไม่มีรูปร่างลักษณะ" นั้น หมายความว่าพยานวัตถุ²⁸นั้นมิใช่จะจำกัดอยู่แต่ในประเภทที่ศาลจะตรวจได้ด้วยตาเท่านั้น อาจรวมถึงการตรวจด้วยระบบประสาทอย่างอื่นด้วยก็ได้ เช่น เครื่องดนตรี ศาลอาจดูด้วยตาและฟังเสียงด้วย ตัวเครื่องดนตรีจึงเป็นข้อมูลที่มีรูปร่างลักษณะ ส่วนเสียงดนตรีจะเป็นข้อมูลที่ไม่มีรูปร่างลักษณะ ตัวอย่างอื่นเช่น พวกเครื่องมือ อาหารหรือวัตถุอื่นซึ่งบรรจุขวด ก็อาจตรวจด้วยตาอันเป็นข้อมูลที่มีรูปร่างลักษณะ ส่วนการดมกลิ่นแม้กระทั่งชิมเพื่อทราบรสด้วยก็ได้²⁷ นั้นเป็นข้อมูลที่ไม่มีรูปร่างลักษณะ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การตรวจสอบบริเวณที่เกิดเหตุหรือการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามข้อ 2 เป็นเรื่อง การสืบสวนสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10), (11) อันหมายถึง การแสวงหา ตลอดจนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด

3. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการสืบสวนหรือสอบสวนในคดีอาญา เดินทางไปยังสถานที่เกิดการกระทำผิดอาญาหรือเกิดมีคดีอาญาเกิดขึ้น เพื่อตรวจสอบทราบและค้นหาร่องรอยของการกระทำผิด²⁸

27 โอสถ โทสิน, คำอธิบายเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศ ในเรื่องกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ไทยเซชม, 2501), หน้า 497-498

28 กัมพล อรุณปลอด, "การสืบสวนกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน," (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 51

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

มาตรา 19³¹

จากที่กล่าวมาทั้ง 3 ข้อ จะเห็นได้ว่า การตรวจสอบบริเวณหรือสถานที่เกิดเหตุ ก็เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน เพื่อให้ทราบรายละเอียดแห่งการกระทำผิด

2.3.2 หลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ในเบื้องต้น ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเองต้องมีความเชื่อมั่นว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นกุญแจสำคัญอันจะนำไปสู่การคลี่คลายคดี แม้ว่าจะ เป็นเพียงคดีเล็กน้อยหรือเป็นคดีที่อยู่ในชั้นพยานก่อนอาชญากรรมก็ตาม ต้องมีสมาธิในการตรวจสอบไม่ให้เกิดความหวั่นไหวไม่ว่าสถานการณ์เป็นเช่นใด หรือในเวลาใด ๆ ตลอดจนมีความใจเย็นกระทำด้วย

³¹ มาตรา 19 ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เป็นการไม่แน่ว่าการกระทำผิดอาญาได้กระทำในท้องที่ใด ในระหว่างหลายท้องที่

(2) เมื่อความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งในอีกท้องที่หนึ่ง

(3) เมื่อความผิดนั้นเป็นความผิดต่อเนื่อง และกระทำต่อเนื่องกันในท้องที่ต่าง ๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไป

(4) เมื่อเป็นความผิดซึ่งมีหลายกรรม กระทำลงในท้องที่ต่าง ๆ กัน

(5) เมื่อความผิดเกิดขึ้นขณะผู้ต้องหากำลังเดินทาง

(6) เมื่อความผิดเกิดขึ้นขณะผู้เสียหายกำลังเดินทาง

พนักงานสอบสวนในท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่เกี่ยวข้อง มีอำนาจสอบสวนได้

ในกรณีข้างต้นพนักงานสอบสวนต่อไปนี้ เป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวน

(ก) ถ้าจับผู้ต้องหาได้แล้ว คือ พนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่ที่จับได้ อยู่ในเขตอำนาจ

(ข) ถ้าจับผู้ต้องหาไม่ได้ คือ พนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่ที่พบการกระทำผิด ก่อน อยู่ในเขตอำนาจ

ความรอบคอบระมัดระวังไม่มองข้ามสิ่งของอันอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการตรวจสอบ ซึ่งผู้ตรวจสอบมักจะเกิดความรู้สึกคิดไปเองเนื่องจากได้ยินได้ฟังรายงานของผู้เสียหายหรือประสบการณ์ที่ผ่านมาของคน ดังนั้นข้อเท็จจริงต้องมาจากข้อมูลและสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสถานที่เกิดเหตุโดยการหลีกเลี่ยงความรู้สึกนึกคิดไปเอง จึงควรตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในฐานะบุคคลภายนอกคือ ควรทำจิตใจให้ว่างเปล่าและมีเหตุมีผล³²

ในทางปฏิบัติ กองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ ได้วางหลักในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไว้ดังนี้³³

1. วางแผนการปฏิบัติงานอย่างละเอียดรอบคอบ โดยเริ่มจากการพิจารณาสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด ทำการจดบันทึก ถ่ายภาพ ทำแผนผัง และเก็บวัตถุพยานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบถูกต้องตามหลักวิชาการ กำหนดขั้นตอนสิ่งใดก่อนสิ่งใดหลังเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

2. การจดบันทึกและทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด เพื่อช่วยจำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ สมุดบันทึกอาจสามารถใช้เป็นพยานเอกสารในชั้นศาลได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยว่าสมุดบันทึกดังกล่าวมีน้ำหนักน่ารับฟัง อันเนื่องมาจากโดยปกติแล้วเจ้าหน้าที่จะบันทึกลงในสมุดบันทึกทันทีทันใด พร้อมไปกับการสอบปากคำพยานบุคคลที่อยู่ใกล้ที่เกิดเหตุที่สุดนั้นและต้องบันทึกด้วยความรวดเร็วเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ จึงยากที่จะให้ความเห็นส่วนตัวในข้อความที่บันทึก แต่สิ่งสำคัญควรให้พยานลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องไว้ด้วยเพื่อป้องกันข้อโต้แย้งในภายหลัง ส่วนหัวข้อที่ควรจดบันทึกในสถานที่เกิดเหตุ คือ

³² บริษัท เซอีอูน (ประเทศไทย) จำกัด, คู่มือการถ่ายภาพการพิสูจน์หลักฐาน, หน้า 41-42

³³ กรมตำรวจ, กองพิสูจน์หลักฐาน, การพิสูจน์หลักฐาน, หน้า 11-12

- 2.1 วัน เดือน ปี และเวลาที่ได้รับแจ้งเหตุ หรือทราบเหตุ
- 2.2 ชื่อและที่อยู่ของผู้ที่แจ้งเหตุ
- 2.3 ประเภทของคดี และท้องที่ที่เกิดเหตุ
- 2.4 ตำแหน่งสถานที่ตั้งของสถานที่เกิดเหตุ
- 2.5 สภาพที่ตั้งของสถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งบริเวณโดยรอบ
- 2.6 สภาพภายในและภายนอกสถานที่เกิดเหตุ
- 2.7 รายละเอียดต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุ เช่น สภาพศพ ร่องรอยการต่อสู้ ร่องรอยการรั่วคันที่ทรัพย์สิน สภาพความเสียหาย เป็นต้น
- 2.8 ตำแหน่งที่พบวัตถุพยานต่าง ๆ
- 2.9 วัน เดือน ปี และเวลาที่ผู้เชี่ยวชาญไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
- 2.10 ชื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้อง พยาน และผู้ชำนาญที่ร่วมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
- 2.11 ชื่อผู้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ผู้ถ่ายภาพ ผู้ทำแผนที่ผู้เก็บ รอยลายนิ้วมือแฝง เป็นต้น
- 2.12 สภาพภูมิอากาศ และแสงสว่างในขณะทำการตรวจ

2.3.3 วิธีการค้นหาพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจค้นวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ จะใช้วิธีการแบบใดขึ้นอยู่กับลักษณะของสถานที่เกิดเหตุ จำนวนผู้ร่วมการตรวจ การเลือกใช้จึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ชำนาญ³⁴ แต่วิธีการที่นิยมใช้ในการค้นหาพยานหลักฐานมีอยู่ 4 วิธี³⁵ ด้วยกัน คือ

³⁴ กรมตำรวจ, กองพิสูจน์หลักฐาน, การพิสูจน์หลักฐาน, หน้า 12

³⁵ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายวิธีสบัญคดี 3 หน่วยที่ 1-7, 10 (กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537), หน้า 250-251

1. วิธีตรวจแบบเส้นตรง (Strip Method)

เป็นวิธีเดินตรวจจากจุดหนึ่งไปหาอีกจุดหนึ่ง เหมาะสำหรับสถานที่เกิดเหตุที่มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีเนื้อที่กว้าง เช่น สนามฟุตบอล แบ่งพื้นที่เกิดเหตุเป็นช่องทางเดินเท่า ๆ กัน แล้วเริ่มทำการตรวจ ตามช่องทางที่แบ่งจากด้านใดด้านหนึ่งของที่เกิดเหตุ ตรงไปสู่จุดอีกด้านหนึ่งแล้วเปลี่ยนตรวจในช่องทางที่ถัดไป วกกลับไปมาจนทั่วสถานที่เกิดเหตุ

2. วิธีตรวจแบบตะแกรง (Grid Method)

เป็นวิธีเดินตรวจจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งจะเริ่มต้นตรวจโดยวิธีนี้ภายหลังจากการตรวจวิธีแรก (Strip Method) เสร็จสิ้นแล้ว เป็นการตรวจที่ครอบคลุมพื้นที่เดิมและโดยวิธีเดียวกันกับวิธีแรกแต่เป็นการตรวจจากด้านหนึ่งไปสิ้นสุดยังอีกด้านหนึ่ง ตัดกันกับการตรวจวิธีแรก

3. วิธีตรวจแบบก้นหอย (Spiral Method)

เป็นวิธีเดินตรวจสถานที่เกิดเหตุที่เริ่มจากจุดภายนอกของที่เกิดเหตุ เดินตรวจเป็นรูปวงกลมเวียนเข้าไปสู่จุดกึ่งกลางของที่เกิดเหตุ ที่เป็นจุดน่าสนใจเป็นการเดินตรวจตามเข็มนาฬิกา หรืออาจจะเริ่มต้นเดินตรวจหาพยานหลักฐานจากจุดศูนย์กลางเวียนออกไปยังรอบนอก เป็นการเดินตรวจทวนเข็มนาฬิกา การตรวจวิธีนี้เหมาะสำหรับสถานที่เกิดเหตุที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก และเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส

4. วิธีตรวจแบบแบ่งเขต (Zone Method)

วิธีนี้เป็นการตรวจที่แบ่งพื้นที่เกิดเหตุออกเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัส ในกรณีที่สถานที่เกิดเหตุเกิดกลางแจ้ง หรือแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนในกรณีที่สถานที่เกิดเหตุเกิดภายในอาคาร แล้วกำหนดให้แต่ละบุคคลตรวจหาพยานหลักฐานในแต่ละพื้นที่ที่แบ่งนั้น การตรวจวิธีนี้โดยปกติแล้วจะได้รับประโยชน์เมื่อเหตุเกิดภายในอาคาร เช่น เหตุเกิดในห้องซึ่งจะต้องแบ่งพื้นที่ทำการตรวจหาพยานหลักฐานออกเป็นส่วนๆ คือ ส่วนที่เกี่ยวกับพื้น ฝา และเพดานห้อง เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจที่พื้นห้องก่อนแล้วจึงตรวจที่เพดานและฝาท้องต่อไป วิธีนี้ถ้านำมาใช้ค้นหาพยานหลักฐานนอกอาคารแล้วจะไม่ค่อยเป็นประโยชน์นัก เว้นแต่จะใช้วิธีผสมกับวิธีอื่น ๆ

2.3.4 อำนาจของเจ้าหน้าที่งานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

จากการศึกษาความหมายของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่ผ่านมา พบว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการสืบสวนหรือสอบสวนในคดีอาญา เป็นผู้หน้าที่เดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และในกรณีประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 2 บทที่ 2 ข้อ 8 ได้บัญญัติไว้ว่า

“โดยปกติเมื่อเกิดคดีอาญาขึ้น พนักงานฝ่ายปกครองหรือพนักงานตำรวจผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนจำเป็นต้องไปสืบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้ได้เห็นสภาพของสถานที่ ทางเข้าออกของคนร้าย หรือค้นหาวัตถุพยานหรือพยานบุคคล และทำแผนที่ ๆ เกิดเหตุตลอดจนบริเวณติดต่อ ถ้าพบสิ่งที่จะใช้เป็นหลักฐานในคดี หรือพยานบุคคลที่ตรงไหนให้มีปรากฏในแผนที่นั้นให้ชัด ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสะดวกและเกิดผลแก่การสอบสวนแห่งคดีนั้น ๆ เว้นไว้แต่คดีเล็กน้อย เช่น คดีลหุโทษ หรือคดีไม่มีมูลอันจะต้องไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่าไม่มีปัญหาใด ๆ ที่จะต้องไปตรวจสอบสถานที่และทำแผนที่ ก็ให้บันทึกเหตุผลที่ไม่ไปรวมในส่วนงาน ส่วนคดีที่เกิดเป็นคดีออกอรรถรังก็ปฏิบัติตามที่บังคับไว้ ว่าตัวคดีออกอรรถรัง หรือคดีที่เกี่ยวข้องกันหาหนะชนกัน ก็จำเป็นต้องอาศัยที่เกิดเหตุ และแผนที่ซึ่งเขปเป็นหลักการพิจารณาประกอบข้อเท็จจริงก็จำเป็นต้องกระทำทุกเรื่อง..”

หากเปรียบเทียบ ผู้หน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามความหมายของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุข้างต้น กับผู้หน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตามระเบียบตำรวจ ในเบื้องต้นจะพบว่ามี ความแตกต่างกันกล่าวคือ ตามความหมายของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการ “สืบสวนหรือสอบสวน” แต่ตามระเบียบตำรวจคือให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือพนักงานตำรวจผู้มีหน้าที่ “สืบสวนสอบสวน” จึงทำให้เกิดข้อสงสัยได้ว่าระเบียบตำรวจได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่ายคือ เจ้าหน้าที่สืบสวนหรือเจ้าหน้าที่สอบสวน เป็นผู้หน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเช่นเดียวกับความหมายของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือไม่ เพราะระเบียบตำรวจมิได้ใช้ “หรือ” ระหว่างคำว่าสืบสวนสอบสวน จึงอาจแปลไปได้ว่าผู้หน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามที่กำหนดไว้ในระเบียบตำรวจต้องมีหน้าที่ทั้งสืบสวนและสอบสวนอันหมายถึง พนักงานสอบสวนฝ่ายเดียวเท่านั้น ซึ่ง

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 บทที่ 2 ข้อ 10 เอง ยังได้บัญญัติไว้อีกว่า

"...เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น ซึ่งจำเป็นจะต้องทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีย่องรอยหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์และจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งกองพิสูจน์หลักฐาน เพื่อจัดเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และถ้าสรุปร่วมกับพนักงานสอบสวน.."

ข้อความในระเบียบข้อ 10 ที่ว่าให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ "เอง" นั้นสอดคล้องกับระเบียบข้อ 8 ที่อาจแปลไปได้ว่า พนักงานสอบสวนฝ่ายเดียวเท่านั้นที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ นอกเสียแต่ว่าจะขอความร่วมมือฝ่ายอื่นในภายหลัง ซึ่งความเห็นเช่นนี้ไม่น่าจะถูกตั้งเพราะเหตุว่าสถานที่เกิดเหตุเป็นจุดเริ่มแรกของการกระทำผิด ดังนั้น เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำผิด (Corpus delicti) วิธีการกระทำผิดหรือที่เรียกว่าแผนประทุษกรรม (Modus operandi) และพิสูจน์ตัวผู้กระทำความผิดว่าเป็นใคร ตัวเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนจะต้องไปแสวงหาร่องรอยหลักฐานยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็วเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว³⁶ มิใช่ว่าสถานที่เกิดเหตุเป็นเพียงจุดรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเท่านั้น

ดังนั้นการสืบสวนสอบสวนตามระเบียบตำรวจข้อ 8 นั้นจำต้องตีความอย่างกว้าง กล่าวคือ ทั้งสองฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่สืบสวนหรือพนักงานสอบสวน ต่างมีอำนาจหน้าที่

³⁶ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายวิธีสบัญญัติ 3 หน่วยที่ 1-7

ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทั้งสิ้น ส่วนในข้อ 10 ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเองนั้น จึงอธิบายได้ว่าพนักงานสอบสวนจะใช้ให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนมิได้ อีกทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นเรื่องการสอบสวน ดังนั้นพนักงานสอบสวนจึงจำต้องไปสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง ซึ่งในกรณีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้โดยเฉพาะ ในมาตรา 132(1)

ดังนั้น การศึกษาถึงอำนาจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจึงมี 2 กรณีด้วยกันคืออำนาจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่สืบสวน กับอำนาจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132(1)

1. อำนาจของเจ้าหน้าที่สืบสวน

กฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจในเรื่องการสืบสวนไว้ คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติถึงการสืบสวนไว้ในมาตรา 17 เพียงมาตราเดียวว่าให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ โดยมีได้จำกัดขอบเขตอำนาจของเจ้าพนักงานในการสืบสวนไว้ เป็นแต่บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นการทั่วไปว่ามีอำนาจสืบสวน ไม่จำกัดว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นยศใดก็ตาม จึงอาจกล่าวได้ว่าอำนาจของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็น "อำนาจทั่วไป"

2. อำนาจของพนักงานสอบสวน

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132(1) ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานสอบสวนเท่านั้นในการตรวจที่ทาง อันถือได้ว่าเป็น "อำนาจเฉพาะ" ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

"...เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งถ่ายภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น"

เข้าไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อค้นหาสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้น ตาม มาตรา 132 นั้นเอง หากแต่อยู่ใน (2) มิใช่ (1)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าอำนาจของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้โดยเฉพาะใน มาตรา 132(1) ไม่สามารถนำไปบังคับใช้กับสถานที่เกิดเหตุอันเป็นที่รโหฐาน เพราะเป็นเรื่องของการค้น ซึ่งแท้จริงแล้วคำว่า ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จะตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "Crime Scene Search"³⁸

" Search" ตาม Black's Law Dictionary หมายถึง การตรวจค้นโรงเรือน สิ่งก่อสร้าง หรือที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หรือการตรวจค้นบุคคลหรือยานพาหนะ เครื่องบิน สิ่งอื่นๆ เพื่อพบสิ่งของต้องห้ามหรือผิดกฎหมาย หรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดหรือพยานหลักฐานจากการกระทำความผิด อันเป็นสิ่งที่จะนำมาใช้ในการฟ้องร้องดำเนินคดีผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา³⁹ จึงกล่าวได้ว่า การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ นั้น หากจะให้ความหมายที่ถูกต้องแท้จริงตามกฎหมายแล้วต้องใช้คำว่า การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุ

³⁸ พงศ์พันธ์ ฉายาพันธ์, ความรู้เบื้องต้นการสืบสวนอาชญากรรม, หน้า 135

³⁹ แปลมาจากคำว่า "An examination of a man's house or other buildings or premises, or of his person, or of his vehicle, aircraft, etc., with a view to the discovery of contraband or illicit or stolen property, or some evidence of guilt to be used in the prosecution of a criminal action for some crime or offense with which he is charged.

ฉะนั้น อำนาจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่ว่าจะเป็นอำนาจทั่วไปของเจ้าพนักงานสืบสวนหรืออำนาจเฉพาะของพนักงานสอบสวน ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอันเป็นที่รโหฐานนั้น โดยหลักการแล้วต้องมีหมายค้นของศาล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 238 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

"ในคดีอาญา การค้นในที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

อีกทั้งได้บัญญัติไว้ในหมวด 8 อันเป็นหมวดศาล จึงถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่กึ่งเล็กหลักการที่ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ออกหมายค้น ตามมาตรา 58(3)⁴⁰ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและให้ศาลเท่านั้นออกหมายค้นได้ การที่มาตรา 92 วรรคสอง⁴¹ บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ค้นในที่รโหฐานด้วยตนเอง ไม่ต้องมีหมายค้นในกรณีที่จะออกหมายค้นได้ ก็เป็นหลักการอันสืบเนื่องมาจากมาตรา 58(3) ดังกล่าว จึงได้กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่สามารถค้นในที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมาย อันถือว่าตนเป็นหมายในตัวเอง

ดังนั้นบทบัญญัติมาตรา 92 วรรคสอง ในส่วนที่บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ค้นด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องมีหมายค้นในกรณีที่จะออกหมายค้นได้ จึงถือได้ว่าขัดต่อมาตรา 238 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 อีกทั้งใช้บังคับมิได้ตามมาตรา 6⁴² แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ด้วย

⁴⁰ มาตรา 58(3) เจ้าพนักงานและศาล มีอำนาจออกหมายอาญาได้ภายในเขตอำนาจดังต่อไปนี้ ถ้าเป็นหมายค้น ได้แก่ศาลหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

⁴¹ มาตรา 92 เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ค้นด้วยตนเอง ไม่ต้องมีหมายค้นก็ได้ แต่ต้องเป็นในกรณีที่จะออกหมายค้นหรือค้นได้ตามประมวลกฎหมายนี้

⁴² มาตรา 6 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

ด้านต่างประเทศ เกี่ยวกับอำนาจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุพบว่าประเทศญี่ปุ่นมิได้บัญญัติให้อำนาจเฉพาะไว้ดังเช่น อำนาจพนักงานสอบสวนในการตรวจสิ่งของหรือที่ทางสำหรับประเทศไทย เพียงแต่บัญญัติให้อำนาจทั่วไปไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่นมาตรา 189 วรรคสอง⁴³ ว่า "เจ้าหน้าที่ตำรวจ มีอำนาจสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและพยานหลักฐาน" ซึ่งมีเนื้อหาสาระคล้ายคลึงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 17 ของประเทศไทยที่บัญญัติไว้ว่า ตำรวจมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาได้

ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา จากการค้นคว้าในหลายมลรัฐก็ไม่ปรากฏว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้อำนาจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไว้ แต่จากการศึกษาผู้มีหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคือ ผู้สืบสวน (Investigator)⁴⁴ และพบว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามลรัฐแคลิฟอร์เนีย บัญญัติในกรณีนี้ไว้ชัดเจนที่สุดตามมาตรา 14734⁴⁵ แต่ก็กล่าวไว้เพียงสั้น ๆ ว่า "ให้ผู้สืบสวนมีอำนาจ ดังเช่นเจ้าพนักงานผู้รักษาความสงบเรียบร้อย (Peace Officers)" ซึ่งความหมายของ "Peace Officers"

⁴³ Article 198

2. Any policeman shall, When he considers that there exists an offence, investigate the offender and evidence.

⁴⁴ Donald O. Schultz, Crime Scene Investigation, p.2

⁴⁵ Section 14734 Investigators; powers as peace officers
For the purpose of carrying out the provisions of this chapter, the investigators shall have all the powers conferred by law upon any peace officer of this state.

ตาม Black's Law Dictionary⁴⁶ ให้คำจำกัดความในลักษณะทั่วไปว่าหมายถึง นายอำเภอ ผู้ช่วยนายอำเภอ ตำรวจ และเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่บังคับให้เกิด หรือรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาความสงบเรียบร้อยตลอดจนจับกุมผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องสงสัยว่ากระทำผิด

อำนาจของเจ้าพนักงานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือญี่ปุ่น กฎหมายมิได้บัญญัติให้อำนาจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไว้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย ก็มีได้กำหนดรายละเอียด หลักเกณฑ์และวิธีการสืบสวนไว้ เพราะการสืบสวนเป็นการกระทำของรัฐ ดังนั้นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสืบสวน อาจทำให้เกิดความขัดข้องในการทำงานมากกว่าเกิดผลดี⁴⁷ อีกทั้งการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นเรื่องทางวิชาการเป็นสำคัญซึ่งเจ้าพนักงานต้องนำวิทยาการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ให้ทันต่อเหตุการณ์ จึงไม่เหมาะสมที่จะบัญญัติกฎหมายไว้โดยชัดเจน

⁴⁶ แปลมาจาก "This term is variously defined by statute in the different states; but generally it includes sheriffs and their deputies, constables, marshals, members of the police force of cities, and other officers whose duty is to enforce and preserve the public peace. In general, any person who has been given general authority to make arrest. Generally a "peace officer" is a person designated by public authority to keep the peace and arrest persons guilty or suspected of crime and he is a conservator of the peace, which term is synonymous with the term "peace officer".

⁴⁷ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, แผนการเรียนวิชานิติศาสตร์บัณฑิต
3, หน้า 64